

Lund oktober 2000

Bäste meddelare!

Nu är det återigen dags för en ny frågelistas och ett nytt ämne. Den här gången är det *Namn och identitet* som är temat och vi vill att Du berättar om hur Du ser på Ditt och andras namn.

Frågelistan är utformad av Charlotte Hagström, som är arkivarie vid Folklichsarkivet och sköter registreringen av svaren på alla frågelistor, men också är forskare vid Etnologiska institutionen. Det projekt hon arbetar med för närvarande handlar om personnamn. En stor del av tidigare namnforskning har handlat om ursprung och frekvens men Charlotte är framför allt intresserad av förhållandet mellan namn och identitet: vilken roll spelar namnen för hur man ser på sig själv och andra?

Denna frågelistas är ganska lång och innehåller många frågor. Tanken är dock att småfrågorna ska fungera som inspiration när Du funderar kring ämnet och var och en behöver alltså inte besvaras. Om Du vill kan Du också välja att koncentrera Dig på ett eller flera av temana och hoppa över dem Du inte vill eller kan besvara.

Med denna frågelistas följer också en kort specialfrågelistas som skiljer sig från de vanliga listorna. Tanken är att liknande korta listor ska användas som ett komplement till vår ordinarie materialinsamling. De är fristående från pågående forskningsprojekt, är inriktade på nutiden och har en dokumenterande karaktär. Syftet är att fånga händelser och tankar här och nu, att frysa ögonblick för framtiden om man så vill. Dessa listor kommer att skickas ut antingen separat mellan de vanliga listorna eller tillsammans med någon av dem. Frågorna är få och svaren kan vara kortfattade. Ämnet för den första kortlistan rör terrorattacken i USA den 11:e september 2001.

Med vänliga hälsningar

Charlotte Hagström
arkivarie

Namn och identitet

Frågor om Ditt eget namn

Vilka är Dina fullständiga *förnamn*? Vet Du varför Du har just de namnen? Vem bestämde dem? Är något eller några av dem släktnamn? Fanns det vid tiden för Din födelse någon kändis som hette så, någon person i någon bok eller film? Fanns det några alternativ till det/de namn Du slutligen fick? Vad skulle Du hetat om Du varit pojke/flicka?

Har Dina syskon liknande namn som Du, t ex samma begynnelsebokstav eller samma antal stavelser? Vet Du den etymologiska betydelsen av Ditt/Dina namn och spelar den i så fall någon roll? Har Du för få, för många eller lagom många namn?

Vad betyder namnet/namnen för dig? Tycker Du om dem? Har Du alltid känt för dem på samma sätt som nu? Är Dina övriga förnamn lika viktiga som Ditt tilltalsnamn? Upplever Du att Ditt *tilltalsnamn* är vanligt eller ovanligt? I allmänhet, i Din egen generation, i Sverige? Har Du ofta varit ensam om Ditt namn eller har ni varit flera som hetat samma sak? I vilka sammanhang? Hur har man skilt på er om ni varit flera med samma namn? Vad hette Dina lek- och skolkamrater?

Kan man stava Ditt *tilltalsnamn* på olika sätt? Avviker Din stavning på något sätt från den vanligaste? Är det viktigt för Dig att namnet blir rättstavat, d v s på det sätt Du stavar det? Hur upplever Du det om det blir felstavat? Händer det att människor missuppfattar Ditt tilltalsnamn? Om Du har fler än ett förnamn: händer det att Du själv använder något annat än tilltalsnamnet? Varför och i vilka situationer? Får Du post adresserad till något annat än Ditt tilltalsnamn?

Är Ditt *efternamn* vanligt eller ovanligt? Tycker Du om det? Har Du någon gång önskat att Du hetat något annat? I vilket sammanhang och varför? Händer det att det blir felstavat eller att människor missuppfattar det? Vad är viktigast för Dig, Ditt för- eller efternamn? Varför?

Frågor om Dina barns och barnbarns namn

Vad heter Dina barn? Varför har de just de namnen? Var namnen bestämda på förhand? Varför/varför inte? När bestämdes de? Vem bestämde dem? Är barnen uppkallade efter någon? Vem och varför? Vilket är *tilltalsnamnet*? Är det ett vanligt namn bland andra i samma ålder? Avviker stavningen på något sätt från den gängse stavningen? Hade Du/ni några alternativ till det tilltalsnamn det slutligen blev? Vad var det som avgjorde att valet tillslut föll på ett av dem?

Har släktingar fått vara med och bestämma? Vilka släktingar i så fall? Gäller det tilltalsnamn eller övriga förnamn? Spelar namnens etymologiska betydelse någon roll? Deras religiösa eller språkliga ursprung? Vad är viktigt att tänka på när man bestämmer namn? Har Du någon gång ångrat att Dina barn fått de namn de fått? Varför i så fall? Tycker barnen om de namn de fått?

Vad heter Dina barnbarn? Tycker Du om namnen? Har Du fått vara med och bestämma dem? Gäller det i så fall tilltalsnamn, övriga förnamn eller efternamn? Hade Du önskemål som inte uppfylldes? Vilka och varför?

Vilka *tilltalsnamn* har Dina vänners och syskons barn? Är det samma typ av namn som Dina egna barns namn eller är de annorlunda? Exemplifiera! Har ni diskuterat namnen? Inspirerat eller kritiserat varandra? Kan ett namn bli ”upptaget” i betydelsen ”redan använt” av någon i släkten eller bekantskapskretsen? Hur gör man då? Kan man ge sitt barn samma namn som vännerna eller släktingarna givit sina?

Frågor om dop och namngivning

Är Dina barn och barnbarn döpta? Har de faddrar/gudföräldrar och har dessa i så fall haft någon inverkan på namnvalet? Hade prästen någon synpunkt på namnen? Gällde det namnet/namnen i sig eller stavningen? Är Du själv döpt? Vet Du om faddrar/präst hade synpunkter på eller fick medverka vid valet av Dina egna namn? På vilket sätt? Kände alla till barnets namn innan dopet? Eller fick de veta det först i samband med detta?

Om Dina barn, barnbarn eller Du själv inte är döpta: förekom det någon namngivningsceremoni? Hur utformades den? Har Du andra erfarenheter av namngivningsceremonier av något slag? Vilka? Sattes det in någon födelseannons i tidningen när Dina barn föddes? När Dina barnbarn föddes? När Du själv föddes? Stod namnen med där? Samtliga förnamn eller endast tilltalsnamnen? Stod eventuella syskons namn med?

Frågor om smeknamn, öknamn och pseudonymer

Har Du eller har Du haft något smeknamn? Vilket/vilka? Hur uppkom det? Vem använder/använde det? Använder Du det själv? När och varför? Blir Du eller har Du blivit kallad något Du inte tycker om? Hur reagerar Du på det? Har Du blivit retad för Ditt namn? När, av vem och varför?

Finns det sammanhang eller situationer då Du inte använder Ditt rätta namn? (exempel skulle kunna vara om Du skriver insändare eller kåserier, spelar rollspel, använder ett artistnamn, deltar i diskussionsgrupper på Internet, gör det för skoj skull etc). Vilka sammanhang och varför? Vilket namn eller signatur använder Du då? Varför har Du valt just det/den? Hur viktigt är namnet för identiteten? Blir man en annan person med ett annat namn? Om Du har en e-postadress och haft möjlighet att välja delar av den själv: vad har Du valt och varför?

Frågor om att byta namn

Har Du bytt eller funderat på att byta *förnamn*? Skulle Du kunna tänka Dig att göra det? Varför/varför inte? Känner Du någon som har bytt förnamn? Vet Du anledningen? Hur ställer Du dig till bytet? Om Du själv har bytt: varför bytte Du och varför till just det namnet? Har Du kvar även Ditt gamla namn? Hur ställde sig omgivningen till bytet? Hur reagerade t ex den/de som givit Dig namnet Du inte längre använder? Hur reagerade vänner och arbetskamrater?

Har Du bytt *efternamn*? I så fall varför? Skulle Du kunna tänka Dig att göra det? Om Du är gift eller planerar att gifta Dig: bytte Du eller ska Du byta efternamn i samband med giftermålet? Varför/varför inte? Skulle Du kunna tänka Dig att byta till vilket namn som helst? Eller finns det vissa typer av namn Du helst skulle undvika? Vilka? Exemplifiera! Om du bytt namn som gift men sedan skilt Dig: har Du behållit Ditt namn som gift eller tagit tillbaka Ditt tidigare namn? Varför har Du valt att göra som Du gjort?

Om ni har olika efternamn i familjen: vems namn har barnen? Har Du, Din man/fru eller barnen något mellannamn? Spelar det någon roll om Du och Dina barn har samma efternamn eller inte? Att Du och Din man/fru har det? Varför? Varför tror Du att det är vanligare att kvinnan byter efternamn vid giftermål än att mannen gör det? Tycker Du att alla familjemedlemmar bör ha samma efternamn?

Frågor om namnets betydelse för tillhörighet och bemötande

Tycker Du det är möjligt att avgöra en persons klasstillhörighet utifrån *förnamnet*? På vilket sätt? Finns det "typiska" arbetarnamn, akademikernamn, medelklassnamn, bondenamn, överklassnamn...? Skiljer sig stavningen? Namnens ursprung? Gäller det specifika namn eller typer av namn? Exemplifiera! Vad heter Dina arbetskamrater, vänner, grannar? Har det skett någon förändring över tid vad gäller namn och social tillhörighet? Var det större skillnad förr eller är det tvärtom så att skillnaden är större idag? På vilket sätt och hur märks/märktes skillnaden? Uppge vilken tid Du avser! Gäller samma sak för *efternamnet*?

Blir människor bemötta på olika sätt beroende på namnen de bär? På vilket sätt och i vilka sammanhang? Vilka namn rör det sig om? Finns det vissa namn som är "sämre" och "bättre" när man t ex söker arbete, i kontakten med myndigheter eller i offentliga sammanhang? Vilka? Varför? Exemplifiera! Har det med namnens ursprung att göra? Med om de är vanliga eller ovanliga? Enkla eller svåra att uttala och skriva? Har Du själv upplevt att Du i något sammanhang blivit positivt eller negativt bemött beroende på Ditt namn? Gällde det förnamnet, efternamnet eller namnet som helhet? Vilka sammanhang rörde det sig om?

Finns det i Din familj eller släkt fler än en etnisk, språklig eller religiös tillhörighet? Avspeglar detta sig i så fall i namnen? Hur? Har Du erfarenhet av andra familjer där så är fallet? Vilka *förnamn* har barnen fått om föräldrarna t ex kommer från olika länder? Hur kom man fram till dessa namn? Fanns det namn som var "omöjliga" i sammanhanget? Vilka och varför? Har Du egna erfarenheter av adoption eller känner Du någon som är adopterad eller har adopterat? Har den adopterade behållit något av sina ursprungliga namn eller har han/hon fått nya? Varför?

Variationsrikedomen vad gäller *förnamn* är idag stor. Anna, Dexter, Månstråle och Mohammed är namn som alla förekommer i Sverige. Tycker Du att det finns namn som är mer lämpliga än andra? Varför? Finns det någon namnhierarki där vissa namn är "finare" eller "lämpligare" än andra? På vilket sätt? Varför? Kan alla bära samma namn? Finns det t ex vissa förnamn som inte passar ihop med vissa efternamn? Vilka och varför?

Räkna upp några *förnamn* Du tycker om och några Du inte tycker om! Motivera varför Du tycker om/inte tycker om dem! Beror det på hur de låter, vad de betyder, hur de stavas eller uttalas, att Du associerar dem med någon speciell person?

Frågor om namn på djur och saker

Vad heter Dina husdjur? Är det, om Du tänker på djur som vänner och bekanta äger, vanligast med särskilda djurnamn eller förekommer också människonamn? Kan somliga djurarter ha människonamn men inte andra? Vilka? Har detta ändrats över tid? Hur? Har alla djur samma typ av namn? Eller finns det typiska hund- respektive kattnamn? Namn för marsvin, undulater, hästar? Har alla djur namn? Även kor, höns, grisar? Heter husdjur samma sak idag som när Du var barn?

Är det lika viktigt att ett djur får "rätt" namn som ett barn? Kan man ge ett djur ett skämtsamt namn eller är det viktigt att det blir ett värdigt, gulligt eller på annat sätt passande namn? Vad kan man absolut inte kalla ett husdjur för? Har djuren "riktiga" namn, t ex sådana som anger härstamning, men kallas för något annat till vardags? Vilka? Hur går själva namngivningen till? Har Du varit med om någon namngivningsceremoni för djur? Hur var den utformad?

Allt från båtar till ånglok kan ha namn. Har Du någon ägodel som har ett namn? Vad? Vilka namn? Vem har bestämt dem? Varför har de namn?